

Emri i Lëndës : Hyrje në Filozofinë e Fesë

Kodi	Tipi	Semestri	Leksione (orë/javë)	Seminare (orë/javë)	Lab (orë/javë)	Kredite	ECTS
ISC 213	A	Vjeshtë	4.00	0.00	0.00	4.00	5.00
Lektori		Genti Kruja, Prof. Asoc. Dr.					
Asistenti		Ledian Cikalleshi, Msc					
Gjuha e kursit		Shqip, Anglisht, Turqisht					
Niveli i lëndës		Bachelor					
Përshkrimi		Programi i lëndës “Hyrje në Filozofi” përmban konceptet themelore të filozofisë, rrymat filozofike dhe filozofët kryesor të saj. Fillimisht do të njihemi me termat themelore të filozofisë, me tematikat dhe me shkollat e filozofisë. Gjithashtu do të njihemi me rrjedhën e filozofisë deri në ditët tona dhe mendimet e filozofëve të ardhur deri tek ne. Si dhe në anë të ushtrimeve me shkrim dhe me gojë, studentët do të mund të formojnë një botkuptim filozofik, logjik dhe shkencor, me anë të së cilave në të ardhmen mund t’u jap zgjidhje problemeve të përditshme gjatë jetës.					
Objektivat		Të pajisim studentët me aftësinë për të bërë interpretime rreth termave themelore dhe argumenteve të filozofisë dhe filozofisë së fesë.					
Konceptet Kryesore		1. Çfarë është filozofia, habia filozofike dhe përse kemi nevojë për të? 2. Filozofët grekë para-sokratike 3. Sofistet dhe Sokrati 4. Platoni dhe Aristoteli 5. Filozofia Heleno-romake dhe Neoplatonizmi 6. Mendimi skolastik dhe Thomas Akuini 7. Rilindja dhe rrymat filozofike 8. Filozofia e shekullit të 17 dhe Dekarti 9. Empirizmi anglez Loku 10. Kanti dhe Idealizmi gjerman 11 .Hegel, Konti dhe Marks 12. Kierkegaard dhe Nice Kirkegard 13. Bergsoni, Hajdegeri dhe Wittgensteini 14. Filozofia sot Sartri					
Programi i Lëndës							
Java		Tema					
1		Çfarë është filozofia, habia filozofike dhe përse kemi nevojë për të? C’është filozofia? A keni lexuar ndonjë liber filozofik? A njihni ndonjë filozof? A keni përshtypje pozitive apo negative për filozofinë? Për çfarë mendoni se shërben filozofia? Historia e termit dhe habia filozofike. Kuptimi etimologjik dhe veçoritë e diturisë. Cili është roli i filozofisë, me se merret ajo? Cilat janë pyetjet ekzistenciale të njeriut dhe roli i filozofisë? Qellimi i filozofisë? Filozofia dhe feja. Akuza ndaj filozofisë, te verteta apo trillime? ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 3-5					
2		Filozofët grekë para-sokratike PERIUDHA KOZMOLOGJIKE Perse e mesojme filozofinë antike greke? Nga Mitos-i drejt Logos-it. Etapat e Filozofisë Antike Greke. Hershmeria e mendimit filozofik; veçoritë socialklasore dhe kulturore të antikitetit grek; themelimi i filozofisë klasike. Parasokratikët ose Filozofia parasokratike Shkolla e Miletit; Shkolla Eleate; Shkolla Joniane Filozofët: Talesi, Anaksimandri, Anaksimeni, Pitagora, Herakliti, Ksenofoni, Parmenidi, Anaksagora, Empedokli, Protagora, Prodiku, Antifoni, Gorgia, Leukipi dhe Demokriti. ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 6-27					
3		Sofistet dhe Sokrati PERIUDHA ANTROPOLOGJIKE Sofistet: Protagora, Gorgias. “Njeriu-masa e të gjitha gjërave” Sofizmi si term. Kjo lëvizje që ndikoi të të gjithë filozofët grekë. Për shkak të aftësisë së tyre për të paraqitur si të vërtetë çdo çështje që u interesonte emri sofist mori një kuptim negativ. Sokrati (470 — 399 P.E.S.) “Unë di një gjë, që nuk di asgjë” 1 Jetëshkrimi; 2 Helmimi dhe vdekja e Sokratit; 3 Metoda dhe ironia sokratike ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 28-44					

4	Platoni dhe Aristoteli PERIUDHA SISTEMATIKE FILOZOFIA E PLATONIT 1 Jetëshkrimi; 2 Veprat - Dialogjet; 3 Mendimet: Kush janë filozofët e vërtetë?; Qëllimi i filozofit; Miti i Shpellës; Teoria e Ideve; Teoria e Njohjes-Reminishenca; Shpirti; Filozofia Dhe Politika. Dekadenca E Polisit FILOZOFIA E ARISTOTELIT 1 Jetëshkrimi; 2 Veprat; 3 Mendimet: Kritika e Teorisë së Ideve të Platonit; Problemi Materie-Formë, Shkaqet e Lëvizjes; Logjika Formale – Organoni; Morali Dhe ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 45-98
5	Filozofia Heleno-romake dhe Neoplatonizmi Disa Terma Filozofike (Teizmi, Deizmi, Panteizmi, Gnosticizmi, Ateizmi) C'është filozofia Helenistike?; Karakteristikat e filozofisë Helenistike; Pavarësimi i Shkencave; Tipare Të Reja Për Filozofinë Periudha etike: 1. Filozofët e Rinj: Zenoni, Kleanthi, Krisipi; Origjina e termit "Stoa"; Vështrim Kronologjik Për Zhvillimin e Stoicizmit; Vendi i Njeriut: Psikologjia Dhe Morali 2. Shkolla E Cinikëve: Antisteni-Një Drejtim i Ri Brenda Stoicizmit 3. Epikurizmi; Epikuri dhe doktrina epikuriane; Morali Epikurian Si Kërkimi i Kënaqësisë Periudha fetare: Plotini dhe Neoplatonizmi ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 101-123
6	Mendimi skolastik dhe Thomas Akuini Tiparet kryesore të filozofisë mesjetare; Arsyeja dhe besimi; Shën agustini (354-430) : teologjia dhe arsyeja, përse ekziston e keqja, "credo ut intelligam" (besoj që të kuptoj), Qyteti i Zotit dhe qyteti tokësor. Cila ishte gjendja e filozofisë mesjetare? Filozofia arabe: Avicena, Averroës; Ndikimi i filozofisë arabe në gjallërimin e mendimit europian; Shpërthimi i filozofisë në shek. XII; Abelardi; Abelardi dhe nominalistët Kulmi i filozofisë mesjetare- Thoma Akuini: arsyeja dhe besimi; Thoma akuini vs Averroës; Argumentet e ekzistencës së Zotit; Njeriu C'është Skolastika? Filozofia e mesjetës pas Akuinit ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 124-189
7	Rilindja dhe rrymat filozofike C'është rilindja europiane. Origjina e termit 1. C'është rilindja europiane. Origjina e termit; 2. rizbulimi i dinjitetit të njeriut; 3. nga bota e mbyllur në universin e pafundëm; 4. tipare të rilindjes europiane Montenji: një rilindas skeptik 1. filozofia e montenjit; 1.1 formimi; 1.2 ku konsiston skepticizmi i montenjit?; 1.3 subjektiviteti dhe uni; 2. pikëpamjet morale dhe politike Kampanela : Platonizmi dhe utopizmi i tij 1. realiteti historiko-social ku krijoi kampanela; 2. tomazo kampanela (1568 — 1639)- një jetë e përkushtuar për dijen; 3.1 "siguria e parë - unë ekzistoj"; 3.2 idetë platonike dhe shoqëria utopike Kushtet historiko-shoqërore që përgatitën daljen e racionalizmit dhe empirizmit 1. revolucioni shkencor dhe ndikimi i tij; 2. shkencat dhe metafizika Frensis Bekon: një kuptim i ri për shkencat eksperimentale 1. frensis bekon, jeta dhe formimi (1561 — 1626); 2. shkencat në shërbim të njeriut; 3. teoria e idhujve; 4. metoda induktive ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 191-220
8	Provim Gjysmëfinal
9	Filozofia e shekullit të 17 dhe Dekarti Rene Dekart: racionalizmi dhe metoda 1. Dekarti (1596 - 1650) - jeta dhe formimi; 2. Kërkimi i një metode shkencore; 2.1 Thelbi i metodës; 2.2 Metoda matematikore; 2.3 Roli dhe kuptimi i dyshimit metodik; 3. Sistemi dualist i Dekartit; 4. morali Hobsi: Kontrata sociale dhe Leviathani 1. Hobsi (1588 — 1679)- jeta dhe formimi; 2. Antropologjia si themel i filozofisë politike; 3. Gjendja natyrore: "lufta e të gjithëve kundër të gjithëve"; 4. E drejta natyrore dhe liria; 5. Formimi i shtetit; 5.1 Metafora: Leviathani është si një trup Spinoza:projekti etik dhe shpirti i tolerancës 1. Spinoza (1632 — 1677)- jeta dhe formimi; 2. Projekti etik i Spinozës; 2.1 Njeriu nuk është "një perandori në një perandori"; 2.2 Njeriu, një genie dëshirore; 2.3 Pasionet e gëzuara dhe pasionet e trishtuara; 3. Politika dhe toleranca ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 222-248
10	Empirizmi anglez Loku: empirizmi dhe kuptimi liberal i politikës 1. Xhon Loku (1632 — 1704)- jeta dhe formimi; 2. Filozofia empiriste e njohjes; 2.1 Cilësitë e para dhe cilësitë e dyta; 2.2 Loku ndërmjet skepticizmit dhe dogmatizmit; 3. Kuptimi liberal i politikës; 4. Toleranca fetarë David Hjum: teoria e njohjes, kritika e fesë, morali, politika 1. David Hjum (1711 — 1776)- jeta dhe veprat; 2. Empirizmi; 2.1 Perceptimet, përshtypjet, idetë; 2.2 Kritika e shkakësisë; 2.3 Skepticizmit Hjumit; 2.4 Kritika e metafizikës; 3. Morali ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 249-275

11	Kanti dhe Idealizmi gjerman Rusoi: Kontrata sociale, liria njerëzore, edukimi 1. Rusoi (1712 — 1778)- jeta dhe veprat; 2. Mbi gjendjen natyrore dhe gjendjen sociale; 3. Vizioni pesimist i progresit; 4. Kontrata sociale; 5. Edukimi Kanti: Filozofia kritike, feja, e drejta 1. Emanuel Kanti (1724 — 1804); 2. Filozofia sipas Kantit; 2.1 Problemi i njohjes; 2.2 Revolucioni kopernikan; 2.3 Materia dhe forma e njohjes; 2.4 Ndijueshmëria dhe mendimi; 2.5 Limitet e njohjes; 3. Metafizika; 3.1 Postulatet e arsyes praktike; 3.2 Imperativi kategorik; 3.3 Çfarë është njeriu? ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 276-320	
12	Hegel, Kanti dhe Marksi Hegeli : Sistemi i tij idealist absolut 1. Hegeli (1770 -1831)- Jeta dhe veprat; 2. Fryma e sistemit; 3. Realja dhe racionalja; 4. E vërteta e gjithçkaje: rezultat i një shpalosjeje; 5. Historia si ecje progresive e shpirtit; 6. Dialektika; 7. Pasioni, manovrat e arsyes; 8. Feja Ogyst Kanti (1798 - 1857). 1 Ligjit tre gjendjeve; 1.1 Shpirti pozitiv; 2 Sociologjia, mbretëresha e shkencave; 3 Feja e njerëzimit Filozofia revolucionare dhe teoria materialiste e Marksit 1. Karl Marksi (1818 — 1883) – Jeta; 2. Materializmi dialektik; 3. Materializmi historik dhe lufta e klasave; 4. Kritika e mënyrës kapitaliste të prodhimit: puna e tjetërsuar ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 321-334; 361-370; 377-389	
13	Kierkegaard dhe Nice Kirkegardi - Individi dhe Ekzistenca 1. Kirkegardi (1813 -1855)- Jeta dhe veprat; 2. Subjektiviteti është e vërteta; 3. Tre stadet e jetës; 4. Besimi i pareduktueshëm te arsyeja. Besimi dhe pasioni Frederik Niçe: filozofi me çekiq 1. Fridrih Niçe (1844 — 1900)-Jeta; 2. Gjenealogjia e moralit dhe rivlerësimi i vlerave; 3. Kritika e metafizikës; 4. Gjenealogjia e dëshirës për të vërtetën; 5. Jeta më shumë se e vërteta; 6. Vullneti për fuqi ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 372-376; 390-401	
14	Bergsoni, Hajdegeri dhe Wittgensteini Henri Bergson: Filozofia e Intuitës 1. Henri Bergson (1859 — 1941)- Jeta; 2. Njeriu- një homo faber; 3. Gjuha, mbulon realen; 4. Intuita si kapje e menjëhershme e të jetuarit; 5. Koha dhe koha reale; 6. Kujtesa; 7. Vulli jetësor dhe liria Haidegeri 1. Martin Haideger(1889 — 1976)- Jeta; 2. Çështja e qenies; 3. Dazain (dasein) qenia- atje e qenies; 4. Vdekja, mundësia e fundit e “dasein”; 5. Ekzistenca autentike dhe ekzistenca jo autentike Ludvig Vitgenshtejn: Filozofia e Gjuhës 1. Ludvig Vitgenshtejn (1889 — 1951)- Jeta; 2. Gjuha dhe bota te vepra Traktat Logjiko – Filozofik; 3. Dallimi ndërmjet të tregueshmeve me fjalë dhe te patregueshmeve; 4. Loja gjuhësore ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 417-423; 461-464 ; 443-448	
15	Filozofia sot Sartri: Ekzistenca Paraprin Thelbin 1. Zhan Pol Sartri (1905 — 1980)- Jeta; 2. Ekzistenca paraprin thelbin; 3. Rastësia dhe përgjegjësia; 4. Neveria; 5. Liria në situatë; 6. Tjetri, një kërcënim i domosdoshëm; 7. Ekzistencializmi ateist Drejtimet Bashkëkohore të Filozofisë 1. Drejtimi psikanalist - Zigmund Frojd; 1.1 E pandërgjegjshmja frojdiane, filozofia, shkenca; 1.2 Filozofët dhe Frojdi; 2. Strukturalizmi; 3. Hermenautika ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 468-490.	
16	Final Exam	
Parakushtet		Studenti duhet të frekuentojë lëndën në masën minimale prej 75%.
Literatura		• Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015.
Referenca të tjera		
Rezultatet e Lëndës dhe Kompetencat		
1	Studenti do të pajiset me njohuri të përgjithshme rreth filozofisë, filozofëve dhe rrymave filozofike.	
2	Studenti do të zhvillojë aftësitë e tij në mendimin filozofik.	

Mënyra e Vlerësimit të Lëndës			
Notat e Ndërmjetme	Sasia	Përqindja	
Gjysmë finale	1	40	
Kuize	0	0	
Projekte	0	0	
Projekte semestrale	0	0	
Punë laborator	0	0	
Pjesëmarrja në mësim	0	0	
Kontributi i notave të ndërmjetme mbi vlerësimin final			40
Kontributi i provimit final mbi vlerësimin final			60
Total			100
Ngarkesa ECTS (Në Bazë të Ngarkesës së Studentit)			
Aktivitetet	Sasia	Kohëzgjatja (orë)	Ngarkesa Totale (orë)
Kohëzgjatja e kursit (Duke përfshirë edhe javën e provimeve : 16x Orët totale të kursit)	16	4	64
Orët e studimit jashtë klase (Parapërgatitje, Praktika etj)	14	4	56
Detyra	0	0	0
Gjysmë finale	1	1	1
Provimi final	1	1	1
Të tjera	0	0	0
Ngarkesa totale e orëve			122
Ngarkesa totale e orëve / 25 (orë)			4.88
ECTS			5.00